

SOCIÁLNĚ-PRÁVNÍ OCHRANA DĚTÍ

[zákoně č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí.](#)

(1) Sociálně-právní ochranou dětí (dále jen "sociálně-právní ochrana") se rozumí zejména

- a) ochrana práva dítěte na příznivý vývoj a řádnou výchovu,
- b) ochrana oprávněných zájmů dítěte, včetně ochrany jeho jmění,
- c) působení směřující k obnovení narušených funkcí rodiny,
- d) zabezpečení náhradního rodinného prostředí pro dítě, které nemůže být trvale nebo dočasně vychováváno ve vlastní

Sociálně-právní ochranu zajišťují orgány sociálně-právní ochrany, jimiž jsou

- a) krajské úřady,
- b) obecní úřady obcí s rozšířenou působností,
- c) obecní úřady a újezdní úřady; ustanovení tohoto zákona o obecních úřadech se vztahují i na újezdní úřady,
- d) ministerstvo,
- e) Úřad,
- f) Úřad práce České republiky - krajské pobočky a pobočka pro hlavní město Prahu (dále jen „krajská pobočka Úřadu práce“).

(2) Sociálně-právní ochranu dále zajišťují

- a) obce v samostatné působnosti,
- b) kraje v samostatné působnosti,
- c) komise pro sociálně-právní ochranu dětí,
- d) další právnické a fyzické osoby, jsou-li výkonem sociálně-právní ochrany pověřeny, (dále jen "pověřená osoba").

Předním hlediskem sociálně-právní ochrany je zájem a blaho dítěte, ochrana rodičovství a rodiny a vzájemné právo rodičů a dětí na rodičovskou výchovu a péči. Přitom se přihlíží i k širšímu sociálnímu prostředí dítěte.

Sociálně-právní ochrana se zaměřuje zejména na děti, jejichž rodiče:

1. zemřeli,
2. neplní povinnosti plynoucí z rodičovské odpovědnosti, nebo

3. nevykonávají nebo zneužívají práva plynoucí z rodičovské odpovědnosti;

Děti, které byly svěřeny do výchovy jiné osoby odpovědné za výchovu dítěte, pokud tato osoba neplní povinnosti plynoucí ze svěřeni dítěte do její výchovy;

Děti, které vedou zahálčivý nebo nemravný život spočívající zejména v tom, že zanedbávají školní docházku, nepracují, i když nemají dostatečný zdroj obživy, požívají alkohol nebo návykové látky, jsou ohroženy závislostí, žijí se prostitutí, spáchaly trestný čin nebo, jde-li o děti mladší než patnáct let, spáchaly čin, který by jinak byl trestným činem, opakovaně nebo soustavně páchají přestupky podle zákona upravujícího přestupky nebo jinak ohrožují občanské soužití;

Děti, které se opakovaně dopouští úteků od rodičů nebo jiných fyzických nebo právnických osob odpovědných za výchovu dítěte;

na kterých byl spáchán trestný čin ohrožující život, zdraví, svobodu, jejich lidskou důstojnost, mravní vývoj nebo jmění, nebo je podezření ze spáchání takového činu;

které jsou na základě žádostí rodičů nebo jiných osob odpovědných za výchovu dítěte opakovaně umísťovány do zařízení zajišťujících nepřetržitou péči o děti nebo jejich umístění v takových zařízeních trvá déle než 6 měsíců;

které jsou ohrožovány násilím mezi rodiči nebo jinými osobami odpovědnými za výchovu dítěte, popřípadě násilím mezi dalšími fyzickými osobami;

které jsou žadateli o udělení mezinárodní ochrany, azylanty nebo osobami požívajícími doplňkové ochrany, a které se na území České republiky nacházejí bez doprovodu rodičů nebo jiných osob odpovědných za jejich výchovu;

pokud tyto skutečnosti trvají po takovou dobu nebo jsou takové intenzity, že nepříznivě ovlivňují vývoj dětí nebo jsou anebo mohou být příčinou nepříznivého vývoje dětí.

OSPOD – orgán sociálně právní ochrany dětí - PREVENTIVNÍ A PORADENSKÁ ČINNOST

Každé dítě v případě potřeby podléhá konkrétnímu OSPODu a konkrétnímu sociálnímu pracovníkovi, který se stává jeho tzv. klíčovým pracovníkem. Vytváří se individuální plán a s ním spojené cíle, které mají vést ke stabilizaci situace, ideálně k zachování rodiny a jejích funkcí.

Je oddělením na městském úřadě, většinou je součástí odboru, který se nazývá odbor sociálních věcí nebo odbor sociální. Pracují tam sociální pracovníci v oblastech – problematické rozvody, nedostatečná péče ze strany rodičů, týrané děti, dítě rodiče ohrožují na jeho vývoji nebo zdraví, výkon opatrovnictví v soudních řízeních a podávání návrhů k soudu, psaní zpráv k jednáním (kolizní opatrovník dítěte hájí zájmy dětí u soudu třeba i proti zájmům rodiče, např. úprava styku rodiče s dítětem a výživného).

Práce na úřadu i v terénu, šetření v místě bydliště, škole, v dalších institucích a to bez povinnosti návštěvu oznámit, komunikace s dítětem (za i bez přítomnosti psychologa), právo předvolat si rodiče, kteří mají povinnost dostavit se a spolupracovat, komunikace s dalšími institucemi (škola, pediatr, sociální služby), získávají zprávy od institucí a odborníků, kteří s dítětem pracují (škola, lékař apod.). V odůvodněných případech může být prolomena mlčenlivost (např. u podezření na týrání dítěte).

V situacích, kdy OSPOD vyhodnotí, že je dítě ohroženo na zdraví nebo vývoji má povinnost zajistit jeho bezpečí a další vývoj. V případě, že je to nezbytné a dítě je přímo ohroženo na zdraví má povinnost podat návrh k soudu na vydání opatření (předběžného opatření), které takové bezpečí zajistí.

Sociální pracovník nesmí činnosti vykonávat samoúčelně, vždy k nim musí mít důvod a dostatek informací, důkazů. Ty předkládá.

Každý je oprávněn upozornit orgán sociálně-právní ochrany na porušení povinností nebo zneužití práv vyplývajících z rodičovské odpovědnosti, na skutečnost, že rodiče nemohou plnit povinnosti vyplývající z rodičovské odpovědnosti. Lze informovat anonymně a jakoukoliv formou. OSPOD poskytuje své služby zdarma a bez ohledu na věk, rasu a náboženské vyznání.

Příklad z praxe:

„OSPOD přišel od okresního soudu návrh matky na úpravu výchovy a výživy k 12-leté dceři. Matka ve svém návrhu, který podala u soudu, sděluje, že s manželem se rozešli a již dva měsíce spolu nebydlí. Nejsou schopni se dohodnout ani na základních věcech. Manžel má mít milenku. Matka ve svém návrhu chce svěřit dceru do výhradní péče a stanovit styk dcery s otcem o víkendech jednou za 14 dní. Otec ve svém návrhu popisuje, že je matka emočně labilní a z tohoto důvodu se s ní rozešel. Nemá důvěru, že by se matka o dceru mohla starat. Sám je finančně dobře zajištěn a navrhuje proto svěření dcery do jeho výhradní péče. Soud ustanovil OSPOD opatrovníkem pro řízení, ve kterém bude rozhodovat o úpravě poměrů a žádá ho před prvním soudním jednáním o prošetření poměrů a provedení pohovoru s dívkou, zjištění jejího názoru. Sociální pracovnice si oba rodiče pozvala a snažila se jim vysvětlit možnost dohody, která by byla pro všechny strany nejlepší možností. To rodiče odmítli a trvají si na svém návrhu. Při pohovoru s nezletilou je vidět strach z toho, co má říct. Nechce ublížit rodičům. Sociální pracovnice navštívila matku i otce v jejich domácnostech, aby zjistila, v jakých podmínkách aktuálně bydlí a dále s nimi mluvila o možnostech a nutnosti zklidnění situace. Oběma rodičům doporučila podporu psychologa a párovou terapii. Zjištěné výsledky a pohovory následně napíše soudu s vlastním vyjádřením, jak věc vnímá ze svého pohledu“ ([Co se skrývá pod orgánem sociálně právní ochrany dětí? - Šance Dětem \(sancedetem.cz, 6.12.2020\)](#))

SOCIÁLNÍ SLUŽBY PRO RODINU A DÍTĚ

Sociálně aktivizační služby

Azylové doby pro matky s dětmi

Nízkoprahové zařízení pro děti a mládež

Raná péče

Denní, týdenní stacionáře

Dům na půl cesty

Krizová pomoc

Poradenské služby

